

Franciszek Adamczuk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

**WYBRANE ASPEKTY PROMOCJI INNOWACJI
W EUROREGIONIE NYSA
– DOŚWIADCZENIA TRANSGRANICZNE**

1. Wstęp

Celem artykułu jest ukazanie promocji innowacji w Euroregionie Nysa (ERN) oraz próba odpowiedzi na pytania, jaką rolę odgrywa w tym procesie od kilku lat specjalne przedsięwzięcie promocyjne pod nazwą „Innovation Euroregion Neisse-Nisa-Nysa” (w skrócie „Innovation ERN”). Przedsięwzięcie to jest sygnowane i wspierane przez władze ERN oraz stowarzyszenia miast i gmin po stronie niemieckiej, czeskiej i polskiej ERN. Udział każdej ze stron sprzyja – jak wskazują badania – wzrostowi innowacji i popularyzacji proinnowacyjnego myślenia o regionie i jego rozwojowi.

W części końcowej zostały sformułowane pewne ogólne rekomendacje i konkretne propozycje mogące przyczynić się do wzrostu innowacyjności gospodarki ERN.

2. Teoria innowacji – wybrane problemy

Zasadna wydaje się teza, że w teorii i praktyce gospodarczej brak jest jednej uniwersalnej definicji innowacji. Najczęściej innowacja traktowana jest jako każda idea, zachowanie się lub też rzecz, która jest nowa, ponieważ jest jakościowo odmienna od istniejących znanych form¹. Pojęcie innowacji łączy się potocznie z

¹ W praktyce nie występuje wiele interpretacji „nowego produktu” czy „nowej usługi czy rozwiązania organizacyjnego”. Problematyka ta nie będzie tu rozwijana.

nowym, często oryginalnym rozwiązaniem. Jedni badacze uważają, że innowacja to wynik procesu poznawczego, inni natomiast sądzą, że innowacja to proces powiększania zasobów wiedzy i jej praktycznego wykorzystania w działalności gospodarczej. Wydaje się, że jest możliwe pogodzenie tych obu spojrzeń i traktowania ich równorzędnie.

Według P.F. Druckera: „Innowacja jest szczególnym narzędziem przedsiębiorców, za pomocą którego ze zmiany czynią okazję do podjęcia nowej działalności gospodarczej lub do świadczenia nowych usług (...). Przedsiębiorcy powinni także znać i stosować zasady skutecznej innowacji” [Drucker 1992, s. 29].

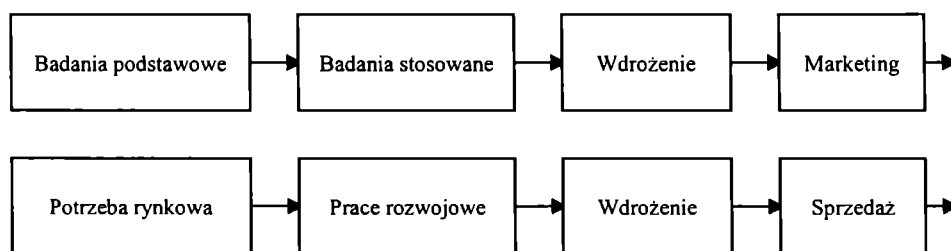
Nie do zaakceptowania jest kojarzenie i wiązanie innowacji wyłącznie lub przede wszystkim z produkcją. Współczesna teoria innowacji, o ile można w ogóle mówić o takiej dyscyplinie jako monolicie wiedzy, obejmuje sferę zarządzania przedsiębiorstwem, marketing, finanse, a nawet takie dziedziny, jak polityka kadrowa itp.

Nie jest zamiarem autora szczegółowe ukazywanie związków pomiędzy kategoriami jakości i innowacji, zawiera tę problematykę bogata i stosunkowo obszerna literatura przedmiotu. Celem jest ukazanie raczej na przykładzie innowacji technicznej w produkcji tych związków i wzajemnych implikacji.

Przypomnieć należy, że zagadnienie innowacji jest integralnie związane z zagadnieniem jakości i kwalitologią jako określoną dyscypliną nauki².

W literaturze przedmiotu na temat transferu technologii wyróżnia się dwa klasyczne liniowe modele procesu innowacyjnego. Istotę tych modeli zawiera rys. 1.

- a. Model innowacji pchanej (tłoczonej) przez naukę
- b. Model innowacji ciągnionej (ssanej) przez rynek

Rys. 1. Klasyczne modele procesu innowacyjnego

Źródło: [Okoń-Hordyńska 2000, s. 39].

Powstaje rzecz jasna pytanie, jaki typ (model) procesu innowacyjnego jest powszechny w ERN i jaki jest kierunek rozwoju proinnowacyjności euroregionu. Na tak postawione pytania trudno jest znaleźć jednoznaczną odpowiedź. W dalszej

² Kwalitologia ma bogaty dorobek i jako dyscyplina nauki stała się zaczątkiem rozwoju wielu innych dyscyplin naukowych, np. zarządzania jakością.

części opracowania niektóre zagadnienia zostaną rozwinięte i można będzie sformułować pewne hipotezy, także dla dalszych badań nad tymi zjawiskami.

Zgodzić się należy z opinią, że dominująca część innowacji to innowacje techniczne. Posiadają one najdłuższą tradycję wspierania ich rozwoju przez m.in. system nagradzania indywidualnego czy zbiorowego, z czasem partycypacji w efektach wprowadzania ich do praktyki gospodarczej, rozwoju systemu ochrony rozwiązań i ich transferu do konkretnych odbiorców. Zasadniczy wkład w ich rozwój i popularyzację miały w Polsce w okresie gospodarki centralnie planowanej niektóre instytucje, jak np. Naczelna Organizacja Techniczna (NOT), Stowarzyszenie Inżynierów i Techników (SIMP) itd. Dziś rola stowarzyszeń i związków tego typu uległa zasadniczej zmianie, lecz w dalszym ciągu jest istotna.

Innowacje techniczne w produkcji mają mianowicie na celu:

- obniżanie kosztów wytwarzania i w efekcie poprawę wyniku ekonomicznego,
- zmianę cech materialnych produktu,
- podnoszenie wartości użytkowej produktu,
- kreowanie nowego popytu,
- lepsze zaspokajanie potrzeb konsumentów,
- rozwój nowych technologii.

Oprócz innowacji technicznych wymienia się innowacje organizacyjne oraz inne o charakterze mieszanym, dotyczące życia społecznego i gospodarczego³.

Syntetycznie rzecz ujmując, w wyniku innowacji w produkcji przedsiębiorstwo może uzyskać przewagę konkurencyjną (w płaszczyźnie kosztów) lub(i) związaną z różnicowaniem cech wytwarzanych przez siebie produktów. W trakcie wdrażania innowacji następuje szczegółowe analizowanie produktu, jego poszczególnych cech i istnieje niepowtarzalna okazja, aby dokonać wszechstronnie jego oceny pod względem jakościowym.

Wszystkie ważne publikacje wskazują na zasadnicze zmiany, jakie zachodzą od 1989 r. w gospodarce RP, także na odcinku unowocześniania produkcji. W ocenie specjalistów międzynarodowych niewątpliwie wzrasta konkurencyjność polskiej gospodarki na rynku międzynarodowym, mimo iż nie udaje się m.in. realizować zakładanego tempa wzrostu wymiany z zagranicą i zbilansowania obrotów.

Innowacje prowadzą do aktywizacji sprzedaży i tym samym rozwoju danego podmiotu. Nie jest zamiarem autora, ze względu na specyfikę niniejszego opracowania, szczegółowe rozwijanie tej problematyki.

Innowacje mogą mieć także charakter transgraniczny. Transgraniczny charakter więzi w ERN i tym samym rynku euroregionalnego generalnie sprzyja poprawie innowacyjności produkcji [Weresa 2001, s. 231-245].

Powstaje pytanie, co i kiedy wymusza rozwój innowacji, czego wyrazem jest m.in. wyższa jakość produktów i usług? Do czynników tych należy zaliczyć: wzrost zakresu konkurencji, normy i ustawodawstwo, porozumienia handlowe,

³ Wyróżnia się także np. innowacje w zarządzaniu, pierwotne, wtórne i inne.

rozwój kooperacji przemysłowej i innych form współpracy, napływ kapitału i technologii, rozwój świadomość konsumentów, „samokontrolę” producentów.

Powyższa sekwencja nie jest wyczerpująca, a ma na celu ukazanie podstawowego spektrum zjawiska. Rola tych i innych czynników może ulegać zmianie w poszczególnych okresach [Wysokińska 2001, s. 11-23]. Każda szanująca się firma nie może sobie pozwolić na tworzenie w świadomości pracowników i konsumentów wizji, że jest „obok” procesów innowacyjnych na rynku i nie jest ich kreatorem [Brauweiler 2002, s. 6-18].

Pojęcie „proinnowacyjność” w niniejszym opracowaniu będzie traktowane jako synonim działań na rzecz organizowania, stymulowania i wdrażania innowacji w konkretnym podmiocie lub przestrzeni gospodarczej [Cooke 2006, s. 12-26].

3. Innowacje w Euroregionie Nysa – wybrane aspekty

Problematyka innowacji od początku powstania ERN nie była formalnie zapisana w dokumentach ERN jako cel operacyjny ani strategiczny. Nie oznacza to jednak, że innowacyjność gospodarki i regionu nie przewijała się wśród inicjatyw euroregionalnych. Proinnowacyjne myślenie o rozwoju ERN widoczne było na co dzień, mimo iż werbalnie za najważniejsze problemy w pierwszym etapie funkcjonowania ERN uznano:

- przełamywanie wielowiekowych uprzedzeń społecznych we współpracy wzajemnej pomiędzy Polakami, Niemcami i Czechami,
- tworzenie struktur współpracy trójstronnej w ramach ERN,
- rozwiązywanie najpilniejszych problemów bieżących, takich jak: ochrona środowiska, budowa przejść granicznych, budowanie więzi i struktur gospodarczych i społeczno-kulturowych,
- tworzenie bazy dla długofalowej współpracy w zjednoczonej Europie.

Najpierw sporadyczna, z czasem regularna i uporządkowana i usystematyzowana dyskusja na temat innowacji w ERN w zasadzie rozpoczęła się w połowie lat 90., kiedy opracowano koncepcję rozwoju ERN. Najpierw po stronie niemieckiej, a następnie czeskiej i polskiej powstała koncepcje stymulowania transferu innowacji w skali transgranicznej przy wykorzystaniu lokalnych centrów transferu technologii. Dyskusja w tym zakresie nie toczyła się zbyt długo. Każda ze stron nie wyrażała chęci wspierania inicjatyw partnerów. W ERN mianowicie powstało kilka takich jednostek z transgranicznymi ambicjami działania. Centra niemieckie myślały o utworzeniu swoich filii (przedstawicielstw) za granicą m.in. w Polsce. Pojawiły się istotne trudności w realizacji tej koncepcji ze względów formalnoprawnych, ale i mentalnościowych. W innych regionach pogranicza polsko-niemieckiego doszło do wzajemnych porozumień m.in. w Euroregionie Sprewa-Nysa-Bóbr. Podjęte w ERN w owym czasie próby integracji działań na rzecz wspólnego wspierania innowacji nie powiodły się. W kolejnym okresie modyfi-

kowano tę koncepcję na rzecz większej jej mobilności i transgraniczności. Od początku nie wchodziła w grę jedna instytucja o zasięgu transgranicznym ze względu na rozbieżności interesów stron i wspomniane przeszkody formalne.

W ERN dziś funkcjonuje kilkanaście tego typu jednostek zajmujących się innowacjami bezpośrednio lub pośrednio. Najbardziej znane i aktywne są następujące podmioty:

- Technologie-Zentrum Zittau (T-ZZ) – Centrum Technologiczne w Zittau⁴,
- Technologie-Zentrum Bnautzen – Centrum Transferu Technologii w Budziszynie,
- Regioinfo spol.s.r.o. – Regionalna Poradnia i Centrum Informatyczne w Libercu. Na obszarze ERN selektywnie działają także instytucje spoza euroregionu, np.:
- Technologie Zentrum Dresden,
- Technologie Zentrum Chemnitz GmbH,
- Vedeckotechnicky Park Inovacni technologicke centrum – VOK, a.s. Odelena Voda,
- Technologiepark Mittweida GmbH.

Po stronie polskiej ERN występuje stosunkowo duże rozproszenie tej działalności i wyraźną pozycję lidera zajmuje Wrocławskie Centrum Transferu Technologii (WCTT) [Adamczuk 2007, s. 99-112]. Powstające tzw. parki technologiczne pozycję tę wyraźnie zmieniają na korzyść strony polskiej. Zapowiadane powstanie we Wrocławiu **Europejskiego Instytutu Technologicznego** będzie w tej kwestii zasadniczą zmianą w tej części Europy.

W końcu lat 90. XX wieku pojawiły się bardzo widoczne impulsy ze strony przedstawicieli samorządów, a także biznesu i nauki, aby rozwój ERN odpowiadał zasadom gospodarki opartej na wiedzy i aby realizować w pełni koncepcję zrównoważonego rozwoju⁵. W tym procesie rola innowacji nie mogła zostać pominięta.

4. Trójstronna Nagroda Innowacji „Innovation Euroregion Neisse-Nisa-Nysa” – studium przypadku

Geneza powstania koncepcji w skrócie określonej w niniejszym opracowaniu jako „Innovation ERN” sięga 2002 r., kiedy to na obszarze Kraju Związkowego Saksonii (w skrócie Saksonii), Ministerstwo Gospodarki i Pracy tego landu RFN zaproponowało i ogłosiło we wrześniu 2002 r. pierwszą edycję konkursu pod nazwą „Innovations – Preis des Freistaates Sachsen 2003”. Stowarzyszenie niemieckie – Komunalgemeinschaft ERN, będące uczestnikiem ERN, podjęło inicjatywę umieszczenia takiego przedsięwzięcia w działalności ERN, co strona polska i czeska przyjęły z zadowoleniem.

⁴ Zob. www.tz-zittau.de.

⁵ Przykładem jest projekt „Nauka jest bez granic” realizowany przez Agencję PONTES od 2003 r.

Pierwsza zatem edycja została przypisana inicjatorowi konkursu, który w tym celu zaczął pozyskiwać zarówno odpowiednie środki finansowe, jak i współrealizatorów. Po stronie niemieckiej organizatorem została instytucja Marketing-Gesellschaft Oberlausitz-Niederschlesien mbH, po stronie polskiej BTG – Bolesławieckie Towarzystwo Gospodarcze, a po stronie czeskiej Regioinfo spol.s.r.o. – Regionalna Poradnia i Centrum Informatyczne dla Przedsiębiorców w Libercu. Patronat nad Nagrodą „Innovation 2003” objął Euroregion Neisse-Nisa-Nysa⁶. Po każdej ze stron rozpoczęto kampanie promocyjną tego przedsięwzięcia. Najbardziej widoczna była ona po stronie niemieckiej, szczególnie w prasie lokalnej i częściowo w telewizji. Partnerami w przygotowaniu i organizacji tego konkursu zostali:

- Urząd Miasta Bolesławiec,
- Regionalny Związek Pracodawców w Bolesławcu,
- Studio Borowski Sp. z o.o. Tomaszów Bolesławiecki,
- Fundacja, Paul-Weiland- Stiftung,
- IHK Dresden, A. Zittau,
- ETB – Eurotransfer- und Beratungsring Neisse e.V.,
- Powiatowa Izba Gospodarcza w Libercu,
- Region Liberec.

Już 21 listopada 2003 r. w Zittau w siedzibie Dreźnieńskiej Izby Przemysłowo-Handlowej (IHK Dresden), oddział w Żutawie, po raz pierwszy wręczono trójstronną Nagrodę Innovation 2003⁷. Przyjęto dwie kategorie:

- 1) „Best Innovation” (najlepsza innowacja) – BI i
- 2) „Best Partnership” (najlepsza współpraca transgraniczna) – BP.

Wyniki pierwszej edycji były bardzo obiecujące. Do nagrody zgłoszono ok. 20 propozycji, wybrano 6 najlepszych.

W kolejnym roku, 2004, do organizacji przedsięwzięcia według formuły rotacji wybrano stronę polską. Na spotkaniu w Görlitz 10 lutego 2004 r. ustalono, że w imieniu strony polskiej organizatorem „Innovation 2004” będzie Bolesławieckie Towarzystwo Gospodarcze. Partnerem po stronie niemieckiej zostało Marketing-Gesellschaft Oberlausitz-Niederschlesien mbH, po stronie czeskiej Okresni gospodaerska komora Liberec (Regionalna Izba Handlowa w Libercu). Rozszerzono formułę nagrody do 3 grup:

- Best Innovation (najlepsza innowacja),
- Best Partnership (najlepsze partnerstwo),
- Best Private-Public Partnership (najlepsze partnerstwo publiczno-prywatne).

⁶ Zob. www.best-innovation.com.

⁷ Dnia 30 października 2003 r. Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie na wniosek BTG z 22 października 2003 r. udzielił prawa ochronnego na znak towarowy Innovation, klasa 41, pod numerem Z-271940. Chodzi o znak towarowy słowno-graficzny z członem słownym Innovation wraz z logo ERN.

Ważne jest, że dla celów promocji przedsięwzięcia patronami medialnymi zostały:

- 1) AZART SAT – Telewizja Bolesławiec,
- 2) „Gazeta Wojewódzka”,
- 3) „Express Bolesławiecki”
- 4) „Muzyczne Radio” w Jeleniej Górze.

Polsko-niemiecko-czeska nagroda „Innovation 2004” została uroczystie wręczona na zamku Kliczków 2 października 2004 r.⁸

W roku 2005 organizatorem była strona czeska. Kategorie nagród obowiązywały jak w roku poprzednim. Dnia 25 listopada 2005 r. w Wojewódzkiej Bibliotece Naukowej w Libercu wręczono nagrody.

Laureatami zostali:

W kategorii BI

- 1) ELMARCO s.r.o. Liberec,
- 2) RTT Systemtechnik GmbH Zittau,
- 3) SURMIN-KAOLIN Nowogrodziec,
- 4) FMK Manuffaktura Smoleński i Zwierz Sp. J. Bolesławiec.

W kategorii BP zaś:

- 1) Techno-Coat Oberflächentechnik GmbH Zittau,
- 2) PPHU „AMMA” Bolesławiec,
- 3) ART. METAL CZ s.r.o. Jablonec n.N.

W kategorii BP-P-P

- 1) BTG Bolesławiec – za współdziałanie z Miastem Bolesławiec i ETB e.V,
- 2) KRABAT e.V za współdziałanie z Landkreise Bautzen i Mamenz oraz Kreisfreie Stadt Hoyerswerda,
- 3) ELMARCO s.r.o. za współdziałanie z Uniwersytetem Technicznym w Libercu w zakresie badań naukowych.

W roku 2006 organizatorem była strona niemiecka. Procedury wyłaniania kandydatów oraz praca jury były podobne jak w latach poprzednich. Niedość budziła liczba kandydatów z Polski w niektórych kategoriach, jak również reprezentacja większości powiatów zgłaszanych do nagrody. Większa część kandydatów pochodziła z Bolesławca lub okolic. Niezadowolenie budził brak propozycji z innych części ERN, np. ze Zgorzelca, z Lubania, Kamiennej Góry czy Jeleniej Góry. Wydaje się, że po stronie polskiej zawiodła promocja tego przedsięwzięcia w tej części ERN. Najbardziej widoczna była promocja po stronie czeskiej, szczególnie w specjalistycznych wydawnictwach gospodarczych i lokalnych.

W roku 2007 organizatorem edycji została strona polska. W pierwszym okresie kontestowano doświadczenia z edycji poprzedniej, w której główny organizator po stronie polskiej, tj. BTG w Bolesławcu, dopuścił się wielu uchybień w zakresie promocji edycji i akcji informacyjnej. Dokonano pewnych zmian w tej kwestii oraz

⁸ Projekt był dofinansowany przez UE.

problem omówiono w grupie roboczej EUREX-Gospodarka⁹. Wśród organizatorów przedsięwzięcia pojawiło się Starostwo Powiatowe w Bolesławcu. Do rozpowszechniania informacji wśród polskich podmiotów włączono inne instytucje, m.in. Karkonoską Agencję Rozwoju Regionalnego (KARR) SA. Promocja po stronie czeskiej i niemieckiej przebiegała bez zastrzeżeń. Propozycje ustanowienia nowej kategorii „Junior” – dla uczniów i studentów, zgłoszona przez środowiska naukowe niemieckie, czeskie i polskie, została przesunięta na rok 2008.

Według stanu na początek września 2007 r. prace przebiegają zadowalająco, choć rola poszczególnych polskich organizatorów jest zróżnicowana. Wystąpiły trudności w pozyskaniu środków finansowych na ten cel ze środków UE ze względu na opóźnienia w edycji funduszy: Polska-Niemcy i Polska-Czechy. W związku z trudnościami w zgromadzeniu środków finansowych na nagrody gest wobec strony polskiej i całej inicjatywy ERN uczyniła strona niemiecka, przekazując na ten cel odpowiednią sumę środków finansowych. W końcu listopada 2007 r. nastąpiło rozstrzygnięcie tej edycji i w Zamku Brunów koło Lwówka Śląskiego wręczenie nagród. Przewidziano specjalną kampanię promocyjną w całym ERN.

5. Uwagi końcowe

Zagadnienie innowacji w ERN ma swój realny wymiar.

1. Promocja postaw proinnowacyjnych przy wykorzystaniu edycji konkursu „Innovation ERN” służy rozwojowi i poprawie wizerunku konkretnych podmiotów gospodarczych ERN. Celowe wydaje się wypracowanie specjalnej kampanii promocyjnej odbywającej się pomiędzy kolejnymi edycjami, np. ze środków UE.

2. Kreowanie innowacji i ich promocja sprzyjają poprawie jakości wytwarzanych towarów i usług w regionie. Celowe wydaje się bardziej selektywne promowanie tego przedsięwzięcia jako jednego z czynników rozwoju proinnowacyjności regionu.

3. W Euroregionie Nysa – jak wskazują to liczne przykłady – ma miejsce transgraniczny transfer innowacji, czemu służy badana edycja „Innovation ERN”. Transfer innowacji dotyczy innowacji nie tylko technicznych, ale i organizacyjnych.

4. Edycje konkursu „Innovation” korzystnie wpływają na lokalne strategie innowacji, a ich promocja umacnia pozycję konkurencyjną przedsiębiorstw ERN na rynku lokalnym i przyczyniają się one do ich internacjonalizacji.

⁹ Zob. Protokół z posiedzenia z dnia 30 maja 2007 r. oraz wcześniej z 30 listopada 2006 r. Materiały wewnętrzne SGP ERN 2004-2007.

Literatura

- Adamczuk F., *Współpraca międzyregionalna w Europie na przykładzie województwa dolnośląskiego i Saksonii*, [w:] *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. D. Strahl, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 1161, AE, Wrocław 2007.
- Brauweiler H.Ch., *Innovationen peripheren Raum. Eine Analyse am Beispiel der Grenzräume Süd- und Ostschens*, Seutscher Ini. Verlag, Wiesbaden 2002.
- Bullinger H.J., *Einführung in das Technologiemanagement*, B.G. Teubner, Stuttgart 1994.
- Cooke P., *Bliskość, wiedza i powstawanie innowacji*, Studia Regionalne i Lokalne, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych, UW nr 2(24), Wyd. Naukowe Scholar, Warszawa 2006.
- Drucker P.F., *Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady*, PWE, Warszawa 1992.
- Ekonomika innowacji*, red. J. Czupiał, AE, Wrocław 1994.
- Hofstetter H., *Die Auswirkungen des Transfersd von Technologie. Eine empirische Studie aus der spanischer Industrie*, Verlag H. Deutsch, Frankfurt am Mein 1983.
- Moszkowicz K., *Polityka innowacyjna w krajach wysoko rozwiniętych*, AE, Wrocław 1995.
- Okoń-Hordyńska K., *Jak budować regionalne systemy innowacji*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa 2000.
- Weresa M.A., *Wpływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich na innowacyjność polskich przedsiębiorstw*, [w:] *Internacjonalizacja i globalizacja gospodarki polskiej*, red. J. Rymarczyk, T. Szęłag, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 893, AE, Wrocław 2001.
- Wysokińska Z., *Konkurencyjność w międzynarodowym i globalnym handlu technologiami*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa-Łódź 2001.
- Zarządzanie innowacjami technicznymi i organizacyjnymi*, red. M. Brzeziński, Difin, Warszawa 2001.

SELECTED ASPECTS OF INNOVATION PROMOTION IN EUROREGION NISA – INTER-BORDER EXPERIENCES

This paper aims to present innovation promotion in The Euroregion Nisa (ERN), and seeks to answer the question: what role in this process plays special promoting venture named “Innovation Euroregion Neisse-Nisa-Nysa” (abbr. “Innovation ERN”).

As the research shows, this euroregional contest, approved and supported by the ERN authorities and Polish, German, and Czech civil parish and towns associations, stimulates innovation growth and contributes to the popularization of pro-innovation thinking of region and its development.

This paper ends with some general recommendations and the author’s precise suggestions how to benefit from the ERN economy innovation growth.